

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Irena LIPOWICZ

RPO-661983-I/II/KJ

00-090 Warszawa Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 22 827 64 53

Warszawa, dnia *15.12.2011* ✓

**Pani
Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej**

**ul. Wiejska 4/6/8
00 - 902 Warszawa**

Szanowna Pani Marszałek,

W ostatnim czasie wpływają do mnie skargi osób działających w jednostkach samorządu terytorialnego dotyczące organizacji wyborów do organów przedstawicielskich samorządu. Skargi te dotyczą takich zagadnień jak losowanie numerów list wyborczych, system finansowania wyborów czy zasady dostępu do mediów publicznych przez komitety wyborców. Zagadnienia te regulowane były uprzednio przepisami ustawy z dnia 16 lipca 1998 r. Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (Dz. U. z 2010 r. Nr 176, poz. 1190). Obecnie kwestie te regulowane są w zasadniczo podobny sposób przez przepisy ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy (Dz. U. Nr 21, poz. 112 ze zm.). Dodatkowe regulacje można także odnaleźć w ustawie z dnia z 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (Dz. U. z 2001 r. nr 79, poz. 857 ze zm.)

Zgodnie z art. 15 ust. 1 Konstytucji RP ustrój terytorialny Rzeczypospolitej Polskiej zapewnia decentralizację władzy publicznej, natomiast przepis art 16 ust. 2 zd. 1 Konstytucji stanowi, iż samorząd terytorialny uczestniczy w sprawowaniu władzy publicznej. Pozycję samorządu terytorialnego określa także art. 183 Konstytucji stanowiący, iż samorząd terytorialny wykonuje zadania publiczne nie zastrzeżone przez Konstytucję lub ustawy dla innych organów władzy publicznej. Tak określona konstytucyjna pozycja samorządu terytorialnego wskazuje na jego szczególne znaczenie ustrojowe. Należy więc oczekiwać, iż ustawy, konkretyzujące postanowienia Konstytucji, zapewnią obywatelom

równe szanse dokonywania wyboru swoich przedstawicieli do organów samorządu terytorialnego.

Jednym z elementów prowadzenia kampanii wyborczej jest wykorzystywanie w niej numeru listy, jaki został przydzielony danemu komitetowi wyborczemu. Są one jednak przydzielane w różnych terminach. W najlepszej sytuacji są komitety partii politycznych finansowanych ze środków budżetowych, gdyż zgłaszając kandydatów w całym kraju otrzymują numery list przydzielane w pierwszej kolejności, co wydłuża czas ich kampanii wyborczej w porównaniu do pozostałych komitetów. W najgorszej sytuacji są komitety zgłaszające kandydatów w jednej lub kilku gminach (ale nie w całym kraju, województwie czy powiecie), które otrzymują numer listy w ostatniej kolejności, a więc mają najmniej czasu na kampanię wyborczą z możliwością użycia numeru list. Nadawanie numerów listom kandydatów określają przepisy art. 408 - 410 Kodeksu wyborczego. Przewidują one cztery różne terminy, w jakich przyznaje się te numery w zależności od obszaru terytorialnego, na którym dany komitet zgłosił kandydatów. Czynności związane z przydzieleniem numerów list poszczególnym kandydatom muszą być dokonane na 25 dni, 23 dni, 21 dni i w terminie jeszcze krótszym przed dniem wyborów. Oznacza to, że różnica w przydzieleniu numeru listy może wynieść nawet 5 dni. Komitety lokalne, skupiające często działaczy zaangażowanych w życie swojej małej społeczności, zamierzające przedstawić kandydatów w jednej gminie, podnoszą, że na skutek tych rozwiązań legislacyjnych postawione są w znacznie gorszej sytuacji prawnej.

W powyższej sprawie Rzecznik Praw Obywatelskich występował do Państwowej Komisji Wyborczej z prośbą o zajęcie stanowiska. W swojej odpowiedzi Przewodniczący PKW przedstawił wynikający z ordynacji tryb przeprowadzenia losowania i na tej podstawie wskazał na praktyczny brak możliwości losowania numerów list w tym samym dniu. W chwili, gdy Państwowa Komisja Wyborcza przeprowadza losowanie numerów list dla komitetów wyborczych spełniających warunek zarejestrowania list kandydatów w ponad połowie okręgów w wyborach do sejmików województw, w wielu powiatach i gminach nie jest jeszcze zakończona rejestracja list komitetów lokalnych. Powoduje to konieczność przeprowadzenia losowań numerów list kandydatów w różnych terminach. Ponadto ustalenie jednego terminu losowania list na wszystkich szczeblach mogłoby uniemożliwić pełnomocnikom wyborczym udział w interesujących

ich losowaniach. Komisja dostrzega jednocześnie możliwość późniejszego rozpoczęcia procedury nadawania numerów listom i skrócenia odstępu czasu pomiędzy poszczególnymi etapami losowania. W mojej ocenie jest to postulat godny rozważenia i uwzględnienia przy dokonaniu nowelizacji Kodeksu wyborczego. Występujący do mnie działacze samorządowi zwracają ponadto uwagę, że po odrodzeniu samorządu terytorialnego w kilku wyborach lokalnych losowania wszystkich numerów list wystawianych w gminach odbywały się bez żadnych preferencji.

Przedstawiając powyższe do wiadomości Pani Marszałek, działając w oparciu o art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. nr 14, poz. 147 ze zm.), uprzejmie proszę o przeanalizowanie zgłoszonych uwag i rozważenie celowości podjęcia odpowiednich kroków, które zainicjowałyby prace legislacyjne. Będę niezwykle zobowiązana za powiadomienie mnie o zajęтым stanowisku.

Łódź, 24 stycznia 2011 r.
Irena Jipowicz

Załącznik: Pismo Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 24 stycznia 2011 r. skierowane do Rzecznika Praw Obywatelskich